

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA

PONEKE, TAITE, HANUERE 15, 1885.

“TURE KOOTI WHENUA MAORI, 1880.”

He Panuitanga ki nga Tangata e whai take ana ki te whenua kia mohiotia ai te wahi me te ra e tu ai te Kooti hei Whakawa i o ratou Take.

NA he Panuitanga tenei kia mohiotia ai, ko te take a nga tangata na ratou nga ingoa e mau nei i te rarangi tuatahi i raro nei, ki nga pihi whenua e mau nei i te rarangi tuarua, ka whakawakia a te 2 o nga ra o Pepuere, 1885, e te Kooti Whenua Maori, ki Opotiki, Pei o Pereti. Ko nga tangata katoa e whai tikanga ana mo aua whenua me haere ki reira.

Ka oti te whakawa, ka puta te Tiwhiketi ki te hunga i kitea tona tika e te Kooti: heoi ano, he tino whakaotinga tena; e kore rawa e tika kia peke mai tetahi tangata ki muri. Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kai-whakawa Tuturu i Opotiki.

NA TE HAMANA, Rehita.

Kooti Whenua Maori, Akarana, Hanuere 5, 1885.

Kaitiaki	Nga ingoa o nga kaitiaki	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.
1	Te Tataua, Ngatawa, Tumatia Waka, Anaru Mataki, Erueti Tiketi, Erueti Tiketi, Wharepapa Peipeia, Erueti Monita, Kopu Pontuturangi, Paora Ngamoki, Paratene Te Aratahatu, me etahi atu	Pukemairi, i tetakiwa o Opotiki.	Paerewarawa, ka ahu ki te Tonga, ka haere i te awa o Motu, Korari, Tahekerua, Kerakorui, Te Hua, Maihiwai, ka huri ki te Tuaraki, Te Rereaheni, Kankiroa, Puketootoe, Otaitapu, ka huri ki te Rawhiti, ka haere i te raina o Te Hou-poto rana ko Te Paa, Te Rereariwaru, Paerewarawa, i te timatanga.
2	Kawariki Wata, Harata Takiwa	Tataramoa, e tata ana ki Opotiki.	Ka timata i te paipa o Te Rua, ka hou ki roto ki te paipa, ka hou ki runga, ka tae ki te puna wai, ka hou ki Rawhiti, ka makuri ki roto i te awa, ka hou i roto o te awa, Tataramoa, ka tutuki ki te paipa o Te Rua.

RE PANUITANGA MO TE KOOTI KI MAKETU.

Tari o te Kooti Whenua Maori, Akarana, Hanuere 6, 1885.

HE panuitanga tenei mo te tuunga o te Kooti Whenua Maori i Kabiritia kia tu ki Maketu, i te takiwa o Pei o Pereti, i te 10 o nga ra o Tihema, 1884, a, i whakanukuhia mo te 18 o nga ra Pepuere, 1885.

Na, he mea tenei kia mohiotia ai kua whakatuturutia taua ra. Ko te ra tonu tena e tu ai taua Kooti, a, ka haere tonu te whakawa tae noa ki te 12 o nga ra o Maehe, 1885. Ko te ra hoki tena e whakatuhetia ai ano te Kooti ki Ohinemutu.

NA TE HAMANA, Rehita.

KOOTI WHENUA MAORI, O NIU TIRENI, TAKIWA O AKARANA.

I RUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei tona tuunga ki Ohinemutu, i te Takiwa o Akarana, i te 26 o nga ra o Maehe, 1884, i runga i te whakaturanga o tetahi kereme mo te wawahanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko “Ngameko,” te ingoa:

I runga hoki i tetahi tono whakawa tuarua i tuhia mai ki tenei Kooti i roto i nga marama e toru i muri mai i taua whakataunga a te Kooti: he mate nona ki tana whakaaro iho i tuhia mai ai taua tono e tetahi tangata Maori, ko Ema Wata Tipa te ingoa: kia whakawakia tuarua ano taua kereme:

Na, ko ahau, ko Hone Eruini Maketanara, te Tumaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakahau atu nei kia whakawakia tuarua ano taua kereme, a tetahi tuunga o te Kooti ki Hotereni, i te Takiwa o Akarana, a te 1 o nga ra o Aperira, 1885.

He mea tuhituhi i te 23 o nga ra o Akuhata, 1884.
Naku, NA TE MAKETANARA, Tumaki Kaiwhakawa.

KOOTI WHENUA MAORI, NIU TIRENI, TAKIWA O AKARANA.

I RUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei tona tuunga ki Ohinemutu, i te Takiwa o Akarana, i te 26 o nga ra o Maehe, 1884, i runga hoki i te whakaturanga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko “Ohinemutu, Nama 20,” te ingoa:

I runga hoki i tetahi tono whakawa tuarua i tuhia mai ki tenei Kooti i roto i nga marama e toru i muri mai i taua whakataunga a te Kooti; he mate no ratou ki ta ratou

whakaaro iho i tubia mai ai aua tono e etahi tangata Maori: kia whakawakia tuaruatia taua kereeme:

Na, ko ahau ko Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakahau atu nei kia whakawakia tuaruatia taua kereeme a tetahi tuunga o te Kooti ki Hoterani, i te Takiwa o Akarana, a te 1 o nga ra o Aperira, 1885.

He mea tuhituhi i te 8 o nga ra o Oketopa, 1884.

Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTOI WHENUA MAORI, NIU TIRENI,
TAKIWA O AKARANA.

IRUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei tona tuunga ki Ohinemuri, i te Takiwa o Akarana, i te 26 o nga ra o Mache, 1884, i runga i te whakaturanga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko "Hararahi" te ingoa:

I runga hoki i etahi tono whakawa tuarua i tubia mai ki tenei Kooti i roto i nga marama e toru i muri mai i taua whakataunga a te Kooti: he mate mo ratou ki ta ratou whakaaro iho i tubia mai ai aua tono e etahi tangata Maori, kia whakawakia tuaruatia taua kereeme:

Na, ko ahau, ko Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakahau atu nei kia whakawakia tuaruatia taua kereeme, a tetahi tuunga o te Kooti ki Hoterani, i te Takiwa o Akarana, a te 1 o nga ra o Aperira, 1885.

He mea tuhituhi i te 1 o nga ra o Tihema, 1884.

Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1883."

(L.S.) WILLIAM F. DRUMMOND JERVOIS, Kawana.

NOTEMEA i whakaturia a Pera Wheraro hei Kai-tiaki mo nga paanga me nga take o Hami Wheraro, tangata Maori o Niu Tireniki te whenua kua whakaaturia nei ki te Kupu Apiti ki tenei, i raro i nga tikanga o "Te Ture Whakahaere mo nga Whenua kua tuturu ki nga Maori, 1867," me nga Ture Whakatikatika i taua Ture, i raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia aua here:

Na he whakaatu tenei kia mohiotia ai tera ka unuhia tonutia te here i runga i taua whenua e Te Kawana, ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perehetanga o tenei Panuitanga ki te *Gazette* me te *Kahiti*, he mea kia ahei ai taua Kai-tiaki ki te rihi i taua whenua mo nga tau kotahi tekau ma wha, timata mai i te 1 o nga ra o Hurae, 1884.

He mea tuhi i Poneke, i tenei te rua-tekau-ma-wha o nga ra o Tihema, i te tau o to tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau ma wha.

HONE PARANIHI,
Minita mo te Taha Maori.

E TE ATUA TOHUNGIA TE KUINI!

KUPU APITI.

TERA pihi whenua katoa kei Te Aute i te Takiwa Porowintanga o Haaki Pei, e wha rau e rua tekau ma toru nga eka i roto nui ake iti iho, e mohiotia ana ko Waikareao.

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1883."

NOTEMEA i whakaturia a Anaru Kune hei Kai-tiaki mo nga paanga me nga take o Hoani Meke raua ko Kingita Ngahoro, tangata Maori o Niu Tireniki te whenua kua whakaaturia nei ki te Kupu Apiti ki tenei, i raro i nga tikanga o "Te Ture Whakahaere mo nga Whenua kua tuturu ki nga Maori, 1867," me nga Ture Whakatikatika i taua Ture, i raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia aua here:

Na he whakaatu tenei kia mohiotia ai tera ka unuhia tonutia te here i runga i taua whenua e Te Kawana, ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perehetanga o tenei Panuitanga ki te *Gazette* me te *Kahiti*, he mea kia ahei ai taua Kai-tiaki ki te rihi i taua whenua mo nga tau e rua-tekau-ma-tahi timata mai i te 12 o Mache, 1884.

He mea tuhi i Poneke, i tenei te rua-tekau-ma-wha o nga ra o Nowema, i te tau o to tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau ma wha.

HONE PARANIHI,
Minita mo te Taha Maori.

E TE ATUA TOHUNGIA TE KUINI

KUPU APITI.

TERA pihi whenua katoa i roto i te Takiwa Porowintanga o Haaki Pei, e rua-tekau-ma-ono mano e toru rau eka i roto, nui ake iti iho ranei, e mohiotia ana ko Te Purahotangihia Poraka i runga i te mapi e takoto ana i te Tari Ruri i Nepia. Ko te rohe ki te Raki me te Marangai-ma-raki ko te Maungaharuru Poraka, te awa o Waikouau me nga Poraka o Arapawanui me Tangoio, ki te Tonga ko te Poraka o Morris me nga Poraka o Petane me Pakuratahi, ki te Hauauru ko te awa o Waiohinganga ara ko Te Esk; haunga ia te pihi i rahu-itia i roto i taua poraka mo nga kai-tuku reti, e wha rau nga, eka i roto, ka timata nei te rohe i tetahi raina tika tonu mai i te pito Marangai-ma-raki o te Pakuratahi Poraka i tetahi keeti kei te ara i waenganui o te whenua e tukua nei me te Pakuratahi Poraka, e haere whaka-te-raki tonu ana taua raina tae noa ki te awa e ahu tika tonu atu ana i te rere i roto i te awa koina te rohe i waenganui i te whenua e tukua nei me te Tangoio Poraka.

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1883."

(L.S.) WILLIAM F. DRUMMOND JERVOIS, Kawana.
HE PANUITANGA.

NOTEMEA kua whakataua nga whenua i roto i te Kupu Apiti ki tenei ki tetahi tangata Maori o Niu Tireniki raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia aua here:

Na he whakaatu tenei kia mohiotia ai tera ka unuhia tonutia te here i runga i taua whenua e Te Kawana, ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perehetanga o tenei Panuitanga ki te *Gazette* me te *Kahiti*.

He mea tuhi atu i raro i te ringa o His Excellency Sir William Francis Drummond Jervois, Kawana o te Koroni o Niu Tireniki, he mea whakaputa ano i raro i te Hiiri o taua Koroni i Dunedin, i tenei te rua-tekau-ma-waru o nga ra o Nowema, i te tau o to tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau ma wha.

HONE PARANIHI,
Minita mo te Taha Maori.

E TE ATUA TOHUNGIA TE KUINI!

KUPU APITI.

Ko tera pihi whenua katoa i te Takiwa o Poneke e rua eka e rua ruiri tekau paati i roto, nui ake iti iho ranei, ko taua pihi whenua Maori katoa e mohiotia ana ko Orangikaupapa Nama 5, ara ko Nama toru mano e toru rau e toru tekau ma ono, ko taua whenua katoa e manua te whakaaturanga i roto i te 229 o nga wharangi o te Pakapuka Rehiata Karauna Karaati, Nama 21.

Me tera pihi whenua katoa hoki i roto i te Kaute o Hutt, e toru eka e whitu paati i roto, nui ake iti iho ranei, ara ko Rota Nama 10 i runga i te mapi o Orangikaupapa, Whenua Rahui Maori, ko taua whenua katoa e manua te whakaaturanga i roto i te 234 o nga wharangi o Te Pakapuka Rehiata Tiwhikete Nama 21.

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1883."

(L.S.) WILLIAM F. DRUMMOND JERVOIS, Kawana.

HE PANUITANGA.

NOTEMEA kua whakataua te whenua i roto i te Kupu Apiti ki tenei ki tetahi tangata Maori o Niu Tireniki raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia taua here:

Na he whakaatu tenei kia mohiotia ai tera ka unuhia te here i runga i taua whenua e Te Kawana, mo tetahi wa ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perehetanga o tenei Panuitanga ki te *Gazette* me te *Kahiti*, he mea kia taea ai te rihi taua whenua mo nga tau e iwa timata atu i te 10 nga ra o Hanuere kotahi mau e waru rau e iwa tekau ma ono.

He mea tuhi atu i raro i te ringa o His Excellency Sir William Francis Drummond Jervois, Kawana o te Koroni o Niu Tireniki, he mea whakaputa ano i raro i te Hiiri o taua Koroni i te Whare o te Kawana i Poneke, i tenei te rua-tekau-ma-rima o nga ra o Oketopa, i te tau o to tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau ma wha.

HONE PARANIHI,
Minita mo te Taha Maori.

E TE ATUA TOHUNGIA TE KUINI

KUPU APITI.

TERA pihi whenua katoa i roto i te Takiwa o Oeo, kotahi mano e whitu rau e iwa tekau ma rua eka kotahi ruiri i roto,

nui ake iti iho ranei, ara ko Rota Nama 1, me tetahi wahi o Rota Nama 2, o Poraka II., me Rota Nama 4, o Poraka III., i runga i te mapi o taua takiwa, ko taua whenua katoa i roto i tetahi Karaati i puta atu i te Karauna i te 4 o nga ra o Popuere, 1881, e mau na te whakaaturanga i roto i te 66 o nga wharangi o te Pukapuka Rehita Nama 7, i New Plymouth (Niu Paremata). Haunga ia tetahi wahi o taua whenua i roto i taua Karaati e rua tekau ma tahi eka e toru ruuri i roto, nui ake iti iho ranei, e mau na te ahua i runga i te mapi o nga whenua i roto i taua Karaati kua oti te whakatakoto ki te Tari o te Takiwa Whenua Rehita i New Plymouth (Niu Paremata).

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1883."

(L.S.) WILLIAM F. DRUMMOND JERVOIS, Kawana.
HE PANUITANGA.

NOTEMEA kua whakataua te whenua i roto i te Kupu Apiti ki tenei ki tetahi tangata Maori o Niu Tireni i raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia taua here:

Na he whakaatu tenei kia mohiotia ai tera ka unuhia tonutia te here i runga i taua whenua e Te Kawana, ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perohetanga o tenei Panuitanga ki te *Gazette* me te *Kahiti*.

He mea tuku atu i raro i te ringa o His Excellency Sir William Francis Drummond Jervois, Kawana o te Koroni o Niu Tireni, he mea whakaputa ano i raro i te Hiiri o taua Koroni i te Whare o te Kawana i Poneke, i tenei te rima o nga ra o Nowema, i te tau o te tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau ma wha.

HONE PARANIHI.
Minita mo te Taha Maori.

E TE ATUA TOHUNGIA TE KUINI!

KUPU APITI.

TERA piihi whenua katoa i roto i te Takiwa Porowinitanga o Akarana, kotahi tekau nga eka i roto, nui ake iti iho ranei kei Te Kawakawa, i te Takiwa o Pei-o-whairangi me te Kaute o Hokianga, e mohiotia ana ko Tarakihi, Nama 344N.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tireni e GEORGE DDBSBURY, Kai-ta o te Kawanatanga, Poneke.